

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γ' ΤΑΞΗ ΛΥΚΕΙΩΝ Ε.Α.Ε.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

1. Σ

2. Λ

3. Λ

4. Λ

5. Σ

Τα χωρία του Κειμένου 1 που τεκμηριώνουν τους παραπάνω χαρακτηρισμούς είναι τα ακόλουθα:

1. «Πατριωτισμός είναι όταν βάζεις ... με τον θρησκευτικό φονταμενταλισμό.
2. Το μήνυμα που ήρθε αυτές τις μέρες ... ουδέν λάθος αναγνωρίζεται».
3. Θα ήταν ασυγχώρητα αφελές ... όχι όμως και για να το αποκλείσουμε.
4. Ας δεχτούμε ... ως πολίτες του κόσμου.
5. Κάποτε ήταν του συρμού ... ούτε ιδιαίτερα πλούσιοι.

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Κειμενικοί δείκτες – φωτογραφικές επιλογές που αισθητοποιούν το αντιρατσιστικό μήνυμα του Κειμένου 2:

- Λεκτικό και προβολή του κεντρικού συνθήματος: το σύνθημα «Black skin is not a crime» (= το μαύρο δέρμα δεν είναι έγκλημα) εκφράζει συνεκδοχικά τη διαμαρτυρία για τις αλληπάλληλες πράξεις βίας και υποτίμησης εναντίον των μαύρων και τη συχνή ενοχοποίησή τους για εγκλήματα μόνον και μόνον λόγω της διαφοράς του χρώματος από τους λευκούς. Γραμμένο με λευκό χρώμα σε μαύρο φόντο, εξισώνει τους μεν με τους δε. Τοποθετημένο κεντρικά στη φωτογραφία, έλκει το βλέμμα του θεατή υπηρετώντας με έμφαση τον σκοπό του.
- Ο έγχρωμος διαδηλωτής που κρατά το πλακάτ και τη διπλωμένη σημαία: ο διαδηλωτής είναι μαύρος, άρα θύμα των κάθε είδους διώξεων εναντίον των εγχρώμων, και φορά μάσκα, εκφράζοντας τον φόβο ότι μπορεί να διωχθεί για τις πεποιθήσεις του, παραπέμποντας έτσι σε ένα καθεστώς ανελευθερίας για τους έγχρωμους. Η επιλογή του χρώματος του δέρματος είναι συμβολική, αν αναλογιστούμε τις ρατσιστικές συμπεριφορές σε βάρος των μαύρων στο παρελθόν, αλλά και στις μέρες μας ακόμα.
- Η αμερικανική σημαία δεν κυματίζει περήφανα, παραπέμποντας στις πρόσφατες διαδηλώσεις λόγω των εκτελέσεων μαύρων Αμερικανών από αστυνομικούς και στα προβλήματα των έγχρωμων στην Αμερική, τη χώρα με την πανσπερμία φυλών που κατεξοχήν προβάλλει θεωρητικά την ελευθερία και την ανεκτικότητα. Έτσι, η φωτογραφία γίνεται μια «εύγλωττη» αντιρατσιστική καταγγελία και πηγή προβληματισμού για την καταπάτηση των δικαιωμάτων των εγχρώμων στην Αμερική και παγκοσμίως.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Περιπτώσεις χρήσης εισαγωγικών και λειτουργίας τους στην 1^η παράγραφο του Κειμένου 1:

- «Πατριωτισμός είναι όταν βάζεις πάνω απ' όλα την αγάπη για τη χώρα σου. Εθνικισμός είναι όταν βάζεις πάνω απ' όλα το μίσος για τις άλλες»: κατά λέξη παράθεση της θυρυλικής ρήσης του Σαρλ ντε Γκολ που χρησιμεύει ως εκκίνηση του κειμένου και βάση της προβληματικής του.
- «ταξιδιωτική οδηγία»: συνυποδήλωση-συνεκδοχή που τοποθετείται σε εισαγωγικά, για να δηλώσει το κυνικό ρατσιστικό μήνυμα που απευθύνεται αποκλειστικά σε

όσους διαφοροποιούνται από τους αυτουργούς των δύο τρομοκρατικών ενεργειών – και όχι σε όλους, όπως γίνεται με τις πραγματικές ταξιδιωτικές οδηγίες.

- «Καθίστε εκεί που κάθεστε. Μην το κουνάτε ρούπι. Μακριά από τον τόπο σας – αυτόν που θεωρείτε εσείς ως τόπο σας ή αυτόν που θεωρούν ως τόπο σας οι άλλοι για πάρτη σας – είστε ανεπιθύμητοι»: το περιεχόμενο της «ταξιδιωτικής οδηγίας», το ρατσιστικό μήνυμα-απειλή των δύο τρομοκρατικών ενεργειών τοποθετημένο σε εισαγωγικά, ώστε να αποκτήσει παραστατικότητα, σαν να το έλεγαν οι ίδιοι οι τρομοκράτες.
- «Μην ξεχνάς πως και εσύ είσαι ξένος παντού εκτός από εδώ»: κατά λέξη παράθεση του αντιρατσιστικού συνθήματος που είδε ο συγγραφέας στη Στουτγάρδη τον καιρό της πυρπόλησης ξενώνων μεταναστών το 1990, που αποσκοπούσε να ευαισθητοποιήσει τους ντόπιους Γερμανούς βάζοντάς τους στη θέση του μετανάστη.
- «Μετά την απομάκρυνση από την πατρίδα σου ουδέν λάθος αναγνωρίζεται»: η ζοφερή προειδοποίηση που προσθέτει ο συγγραφέας στο σύνθημα της Στουτγάρδης. Τοποθετείται σε εισαγωγικά που καθιστούν σαφέστερη την κυνική ειρωνεία μετατροπής του αντιρατσιστικού συνθήματος σε ρατσιστικό, σαν να εκπορεύεται από τους αυτουργούς των τρομοκρατικών ενεργειών της Νέας Ζηλανδίας και της Ολλανδίας.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε διαπίστωση από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Ο γερο-Τσάρλι, οδηγός φορτηγού, είναι Άγγλος βιοπαλαιστής. Αμόρφωτος άνθρωπος, με μεγάλη, όμως, εμπειρία ζωής που του εξασφάλισε το επάγγελμά του δεδομένου ότι ταξιδεύει στον κόσμο, αλλά και η κοινή του λογική, η ηλικία του και η θαυμαστή του δυνατότητα να παρατηρεί τον κόσμο και να αποθησαυρίζει εντυπώσεις, εμπειρίες, παράδοξα, ειδήσεις και ανέκδοτα από τις περιπλανήσεις του. Αυτά τον καθιστούν «πρώτης τάξεως τύπο» και γοητευτικό συνομιλητή, όπως τον χαρακτηρίζει ο Τζόε («Α κι ο γερο-Τσάρλι εδώ είναι ... τα καλύτερα ανέκδοτα»). Η εγκαρδιότητα που

δείχνει σε έναν ξένο, και μάλιστα έγχρωμο, σε ένα συντηρητικό χωριό της Αγγλίας («με χαιρέτησε ... δυο χαμένοι παλιοί φίλοι»), η ευγλωττία του (««Καλέ μου γερο-Τσάρλι ... στα λόγια»»), η ζεστασιά, η ευγένεια, η εκτίμηση για τον τόπο, τον συνομιλητή και τους φίλους του (««Σε καλωσορίζουμε ... έτσι λέω»») συμπληρώνουν το πορτρέτο του γνήσιου κοσμοπολίτη.

Κειμενικές ενδείξεις που καθιστούν φανερές τις ιδιότητες του γερο-Τσάρλι (ενδεικτικά):

- Παράθεση του χαρακτηρισμού του από τον Τζόε σε εισαγωγικά: ««Α κι ο γερο-Τσάρλι ... τα καλύτερα ανέκδοτα»»
- Χρήση της σύγκρισης και της αντίθεσης: «δεν είν' μορφωμένος ... τον κόσμο»
- Εκτεταμένη χρήση κατατοπιστικών επιθέτων και εμπρόθετων προσδιορισμών στο πλαίσιο του χαρακτηρισμού του από τον Τζόε και από τον συγγραφέα: πρώτης τάξεως, μη μορφωμένος, μεγαλόσωμος, πλατύστηθος άνθρωπος με μπρούτζινο ανεμοδαρμένο μούτρο και υγρά μάτια, με τέτοια εγκαρδιότητα, δυο χαμένοι παλιοί φίλοι κ.λπ.
- Συνυποδηλώσεις/Μεταφορές: έσπασε τον πάγο, μπρούτζινο ανεμοδαρμένο μούτρο
- Εμφατική επανάληψη (επαναφορά σύνταξης): Δεν υπάρχει καλύτερο μέρος ... Ούτε καλύτερος τρόπος ... Δεν υπάρχει συντροφιά καλύτερη... κ.λπ.

Για τη συμβολή ανθρώπων σαν τον κοσμοπολίτη γερο-Τσάρλι στην καταπολέμηση του ρατσισμού, οι μαθητές/τριες θα παραθέσουν τις απόψεις τους σε ελεύθερο στοχαστικό λόγο.